

s. 65-85). Po prostu Autor prezentuje swój pogląd odbiegający od utartego, ale tym bardziej warto przyjąć to, choćby jako propozycję rzetelnej dyskusji.

Książka *Katolicyzm, człowiek, polityka* nie jest trudna w odbiorze. Porusza przede wszystkim sprawy dziś aktualne, stąd może zdobyć kręgi czytelnicze zainteresowane obecnym i wczorajszym zmaganiem o światopogląd i katolicką wizję życia publicznego. Czytelnik otrzymuje więc ogromną porcję materiału erudycyjnego oraz inspirację do wielu nowych przemyśleń.

Ks. Edward Walewander

Krystyna Romaniszyn, *Kulturowe implikacje międzynarodowych migracji*, Lublin 2003, ss. 166 (Biblioteka Polonii, seria A: Studia; 26).

Profesor Krystyna Romaniszyn z Instytutu Socjologii Uniwersytetu Jagiellońskiego od wielu lat prowadzi badania poświęcone problematyce współczesnych migracji międzynarodowych. Wyniki tych badań ogłaszała już w różnych czasopismach i dziełach zbiorowych. Niniejsza praca jest zbiorem kilku artykułów publikowanych wcześniej na łamach „Studiów Polonijnych”, uzupełnionych o badania terenowe przeprowadzone wśród polskich imigrantów w Atenach (1993) i Wiedniu (1999). Stanowi zatem zwieńczenie kilkuletnich studiów Autorki poświęconych temu zagadnieniu.

Analiza wpływu międzynarodowych migracji na przemiany kulturowe we współczesnym świecie stanowi cel, jaki sobie Autorka postawiła w omawianej publikacji. Przedmiotem jej dociekań naukowych są przede wszystkim doświadczenia zachodnio-europejskie i polskie.

Na początku Autorka zaprezentowała przegląd podstawowych koncepcji odnoszących się do zjawiska migracji, które uzewnętrznia się wskutek dążeń ludzi do poprawy warunków życia; samorealizacji; niekiedy zaś – z potrzeby ucieczki przed różnego rodzaju zagrożeniami. Migracje zaprezentowane zostały jako zjawisko o charakterze ekonomicznym, społecznym i kulturowym. Szczególnie ten ostatni przejaw migracji Autorka wyeksponowała, koncentrując się na człowieku jako podmiocie działań społeczno-kulturowych. Następnie, w rozdziale drugim, omówiła ruch migracyjny jako jedno z najważniejszych zjawisk we współczesnym świecie. Perspektywa antropologiczna, prezentowana w książce, uzupełnia opracowane już socjologiczne, demograficzne, geograficzne i historyczne aspekty międzynarodowych migracji.

Dyskusja na temat kulturowych implikacji międzynarodowych migracji oparta jest o rozumienie kultury proponowanej przez Antoninę Kłoskowską – jako kultury materialnej, kultury społecznej i kultury symbolicznej. Takie rozróżnienie umożliwia zastosowanie analizy migracji międzynarodowych na poziomie społeczeństwa (rozdział 3) i na poziomie lokalnych społeczności (rozdział 4). W rozdziale trzecim została omówiona sprawa przekształcania się państw europejskich w państwa wielo-

etniczne, wielokulturowe i wielorasowe. W tym kontekście została omówiona kwestia odradzania rasizmu w społeczeństwach europejskich, wielość etniczna i kulturowa, a także wyzwanie stawiane „przychodzącym” i ich kulturze: problem identyfikacji ze społeczeństwami przyjmującymi. W rozdziale czwartym natomiast omówiono zmiany, jakie nastąpiły w sferze kultury materialnej, społecznej i symbolicznej na poziomie społeczności lokalnych – zarówno „przychodzących”, jak i „przyjmujących” – wskutek migracji międzynarodowych. Tam też zaprezentowano nowe wzorce ekonomicznego i społecznego zachowania, nowe modele konsumpcyjne rozwinięte w społeczeństwach wysyłających i przyjmujących, zmiany spowodowane migracjami w sferze społecznych norm i wartości oraz rozwój form i modeli rodziny.

Książka Krystyny Romaniszyn omawia nowe wymiary zmian kulturowych spowodowanych falą międzynarodowych migracji. To także głos eksperta w aktualnej dziś dyskusji omawiającej naszą akcesję do Unii Europejskiej. Głos ten jest o tyle konstruktywny, że wolny jest od ideologii i politycznej doktryny. Wymaga więc, by książka zwróciła uwagę wszystkich, którzy zabierają głos na temat naszego miejsca w zjednoczonej Europie. Dowodzi, że grupy migracyjne stawiają każdej społeczności wielkie wyzwanie. Nasz kraj – jak stwierdza Autorka – nie ma możliwości ani potrzeby zamykania granic przed przybyszami, winien jednak w trybie pilnym pracować nad racjonalną i suwerenną polityką imigracyjną, zdolną odeprzeć zarówno zagrożenia wewnętrzne, jak i presję wywieraną na nas przez partnerów z Unii Europejskiej.

*Ks. Józef Szymański*

Jadwiga Plewko, *Kronika 30-lecia Instytutu Badań nad Polonią i Duszpasterstwem Polonijnym Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego 1972-2002*, Lublin: „BAMKA” Studio Komputerowo-Wydawnicze 2002, ss. 232: il.

Każdy jubileusz skłania do podsumowań i remanentów, pomijając oczywisty fakt świętowania okrągłych rocznic. Nie inaczej było, gdy w październiku 2002 r. Instytut Polonijny KUL zakończył trzydziesty rok swojej działalności. Książka dr Jadwigi Plewko stanowi skromne podsumowanie tych trzech dekad pracy.

Skromność omawianej pracy przejawia się przede wszystkim w jej kronikarskim z założenia charakterze. W odróżnieniu bowiem od formuły ksiąg jubileuszowych i tych wydawanych „ku czci”, w książce J. Plewko nie ma zbioru studiów, lecz dominuje zapis kronikarski i dokumentalny. Prace Instytutu z lat 1972-1992 podsumowane zostały w układzie problemowym (s. 9-50). Dekada następna – w układzie rocznych kronik publikowanych systematycznie przez Autorkę w kolejnych tomach „Studiów Polonijnych” (s. 51-135). Nie mogło też zabraknąć dokumentacji bibliograficznej: podmiotowej (*Publikacje Instytutu i jego pracowników*, s. 161-176) i przedmiotowej (*Publikacje dotyczące Instytutu*, s. 177-196), a także wykazów zorganizowanych sympozjów polonijnych i laureatów Nagrody Naukowej im. Skowyrów.